

ת"פ 47099/03/21 - מדינת ישראל נגד צבי שניצר

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 47099-03-21 מדינת ישראל נ' שניצר
תיק חיצוני: 417820/2019

בפני כבוד השופט ביאלין אלעזר
המאשימה: מדינת ישראל
נגד: ע"י עו"ד שירלי אוחיון מתביעות י-ם
הנאשם: צבי שניצר
ע"י ב"כ עו"ד אמנון גולן

החלטה

הבקשה וטענות הצדדים:

1. בפני בקשת המאשימה להורות על שמיעת עדות המתלונן, מר ט.ג.מ (להלן: "המתלונן" או "העד") באמצעות ויעוד חזותי, זאת בהתאם להוראות סעיפים 47 לחוק עזרה משפטית בין מדינות, התשנ"ח-1998 (להלן: "חוק עזרה משפטית"), וסעיף 15 לתקנות עזרה משפטית בין מדינות בתשנ"ט-1999 (להלן: "תקנות עזרה משפטית").
2. בבסיס הבקשה כתב אישום שהוגש נגד הנאשם ביום 22.3.21. כתב האישום מייחס לנאשם עבירה של תקיפה הגורמת חבלה של ממש. מעובדות כתב האישום עולה כי ביום 21.9.19 המתלונן והנאשם לקחו חלק במשחק כדורסל במסגרת קבוצות "יריבות" אשר שיחקו זו כנגד זו. במהלך המשחק, "שמר" המתלונן על הנאשם. לטענת המאשימה, במהלך המשחק נפל הנאשם על הארץ בעקבות עבירת משחק שביצע עליו לכאורה המתלונן. בעקבות כך המשחק הופסק. בתגובה לכך, כך נטען בכתב האישום, קם הנאשם מהארץ, ניגש למתלונן והיכה אותו לכאורה במכתב אגרוף בעינו. כתוצאה מכך, כך נטען בכתב האישום, נגרם למתלונן חבלה בדמות חתך בעפעף שהצריך ניתוח רפואי, כמפורט בסעיף 3 לכתב האישום.
3. הנאשם כפר באשמה והתיק קבוע לשמיעת ראיות.
4. בבקשתה טענה המאשימה כי שוחחה עם המתלונן וניסתה לזמנו לעדות. אולם, המתלונן, אזרח ארצות הברית, מסר למאשימה כי מאז האירוע נישא, נולדו לו ילדים וכי הוא מתגורר עם משפחתו בארצות הברית דרך קבע. עוד עולה מבקשת המאשימה כי בשיחה שערכה עם העד הסתבר לה שלא ניתן להביא את המתלונן לעדות בפני בית משפט נוכח המצב המשפחתי, המחיר הכלכלי הכרוך בעלויות הטיסה, עלות השהייה בארץ לצורך עדות והתחייבויות שקשורות בעבודתו של העד. המאשימה סבורה, כי מקרה זה נופל לאותם מקרים חריגים שנקבעו בפסיקה לשמיעת עדותו של עד בוועוד חזותי, קרי: קיימת סיבה המונעת

הגעתו של העד למתן עדותו בישראל וכי פניית המבקשת להעיד העד בוועיד חזותי נעשתה בתום לב מיד עם היוודע המניעה להבאתו לעדות בפני בית המשפט.

5. עוד הדגישה המאשימה בבקשתה את האינטרס הציבורי הטמון בהגעה לחקר האמת וזאת לנוכח טיב העבירה המיוחסת לנאשם והעובדה שהעד הינו עד תביעה מרכזי להוכחת העבירה המיוחסת לנאשם. לטעמה של התביעה, קיומם של אמצעים טכנולוגיים איכותיים יאפשר לבית המשפט להתרשם מעדותו של העד וממילא אין ממש בחשש שמעלה ההגנה בעניין זה.

6. ב"כ הנאשם התנגד לבקשת המאשימה ולהעדתו של המתלונן בוועיד חזותי. טעמיו של ב"כ הנאשם הם אלו: **ראשית**, נטען כי בהליך פלילי לבית משפט לא קיימת סמכות בדין לשמוע עדותו של עד שלא בפניו של השופט הדן בתיק. בהקשר זה, הפנה ב"כ הנאשם לתקנות סדר הדין האזרחי הקובעים תנאים מחמירים לאפשרות שמיעת עדותו של עד. ב"כ הנאשם טען, כי אם קיימים תנאים מכבידים ומחמירים לשמיעת עדות בוועיד חזותי בהליך אזרחי, קל וחומר, לטעמו, שבהליך פלילי בו לא קיים הסדר חקיקתי או הלכה פסוקה שאין להיעתר לבקשת המאשימה. **שנית**, ב"כ הנאשם טען כי מדובר בהליך הפוגע בזכויותיו של הנאשם. **שלישית**, לדעתו של ב"כ הנאשם המאשימה איננה יכולה להתבסס על חוק ותקנות עזרה משפטית באשר התביעה המשטרית אינה מוסמכת להגיש בקשה לעזרה משפטית משום שהיא איננה "רשות מוסמכת" בהתאם לחוק ולתקנות עזרה משפטית. **רביעית**, לטענת ב"כ הנאשם בית משפט זה אינו מוסמך לשמוע עדותו של עד שנמצא מחוץ לתחום שיפוטו הגיאוגרפי. בהקשר זה, הפנה ב"כ הנאשם להוראות סעיפים 43א ו-44 לחוק בתי המשפט (נוסח משולב), התשמ"ד-1984, הקובעים שבית משפט ישב בדין אך במקום מושבו או באזור שיפוטו.

7. כל אחד מהצדדים הפנה לפסיקה בהתאם לעמדתו.

8. בדיון שהתקיים בפני הסכימו הצדדים שההחלטה בבקשת המאשימה תינתן על בסיס טיעוני הצדדים בכתב.

דין והכרעה:

9. לאחר בחינת טענות הצדדים, החלטתי לקבלת את בקשת המאשימה. להלן אנמק את החלטתי, אך תחילה אעמוד על המסגרת הנורמטיבית - בחוק ובפסיקה הרלוונטיים.

המסגרת הנורמטיבית

10. ככלל, עד יזמן על ידי בית המשפט בהזמנה כדין ועדותו תשמע בפני בית המשפט. כך קבע המחוקק בסעיפים 106 ו-109 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 (להלן: "**החסד"פ**").

11. להופעתו ועדותו של עד בפניו של השופט העתיד לקבוע מהימנותו ולחרוץ גורלות על פי התרשמותו מהעד נודעת חשיבות מכרעת. כך במיוחד בהליך פלילי, כבעניינו. חשיבות התרשמות השופט הדן מהעדים במראה עיניו ובמישרין עתיקת יומין היא. כך הקב"ה בכבוד ובעצמו ביקש ללמד בעניין משפטם של בוני מגדל בבל: **"וַיֵּרֶד יְהוָה-וְהָאֵל לְרֹאשׁ אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם"** (בראשית יא, ה'). עקרון זה של ראייה מקרוב בטרם הכרעה במשפט, חזר ונשנה גם בטרם נשפטו אנשי סדום: **"אֲרִיָּה נָא וְאַרְאֶה הַכְּצַעְקָתָהּ הַבָּאָה אֵלַי עָשׂוּ כָּלָה וְאִם לֹא אֶדְעָה"** (בראשית יח, כא). רש"י בפירושו, המבוסס על המדרש, הסביר

ולימד: "וירד ה' לראות - לא הוצרך לכך אלא בא ללמד לדיינים שלא ירשעו הנדון עד שיראו ויבינו...".

12. הכלל היסודי, ששורשיו ומסורתו עתיקים כמתואר לעיל, לפיו עדותו של עד תישמע אך בפני השופט הדן בהליך נועד להגן על זכויותיו של הנאשם בהליך פלילי ואף ליצור אצלו תחושה של הליך הוגן. הכרעה המבוססת על ראייה שלא נחשפה ולא נשמעה בפני הנאשם עלולה ליצור, ולו למראית עין, חשש לעיוות דין וממילא פגיעה במראית פני הצדק. מאידך גיסא, הכרעה של בית משפט בהליך פלילי מבלי שהובאו כלל הראיות בפניו - ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר בראיה מרכזית כעדות מתלונן- עלולה לפגוע באינטרס הציבורי הרחב הטמון בעצם קיומו של ההליך הפלילי. ככל שעדות כאמור לא תשמע, בית משפט לא יוכל להגיע לחקר האמת.

13. דומה עליי שהחקיקה והפסיקה שיובאו להלן נועדו לאזן בין זכויות מתנגשות אלה.

14. סעיף 47 לחוק עזרה משפטית שאליו הפנתה המאשימה קובע כך:

"הרשות רשאית להגיש למדינה אחרת בקשה לגביית ראיות, לרבות העברת חפץ לצורך הצגתו בישראל, אם בית המשפט אישר שהראיות דרושות לצורך הליך משפטי בישראל; לענין סעיף זה, ואם הבקשה היא בשל הליך תלוי ועומד, "בית משפט" - בית המשפט הדן בהליך הקשור לבקשה".

15. סעיף זה נועד להקנות תוקף מחייב לאמנה האירופית ("אמנת שטרסבורג") בדבר עזרה הדדית בעניינים פליליים, אמנה שמדינת ישראל הצטרפה אליה בשנת 1967. האמנה מחייבת את הצדדים המתקשרים, להושיט עזרה למדינות האחרות, בהליכים הפליליים המתקיימים באותן מדינות. תכליתו המרכזית של הסעיף היא לאפשר איסוף ראיות במגוון דרכים ובכלל זה זימון עדים, המצאת מסמכים, גביית ראיות, ביצוע פעולות חקירה, העברת מידע, תפיסה וחילוט רכוש, וכד' [ת"פ (מחוזי ת"א) 40123/04 מדינת ישראל נ' גונן שגב (פורסם בנבו, 19.01.2005)]- להלן: "עניין גונן שגב". סעיף 47 קובע עוד כי לצורך גביית ראיות במדינה זרה על הרשות המוסמכת לקבל את אישור בית המשפט לכך.

16. בעניין גונן שגב הנ"ל נקבע כי סעיף 14 לפקודת הראיות "משמש כחוט המקשר בין הוראות אמנת שטרסבורג וחוק העזרה המשפטית, לבין כללי המשפט בישראל, ככל שהדבר נוגע לדיני הראיות".

17. על כן, נראה שבאופן חריג שבחריג, נקבע בפקודת הראיות כי בתנאים מסוימים עדות שנגבתה במדינה זרה במסגרת חיקור דין, אפשר שתהא קבילה כראיה בהליך פלילי. זאת, חרף העובדה שבית המשפט הדן בהליך לא שמע את העדות וממילא לא נכח בה. בהקשר זה, קובע סעיף 14 לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א - 1971, שעניינו "עדות מחוץ למדינה במשפט פלילי", כי ניתן לקבל כראיה עדות שניתנה מחוץ לתחום שיפוטו של בית משפט בתנאים הקבועים בסעיף האמור:

"על אף האמור בחוק סדר הדין הפלילי, תשכ"ה-1965, מקום שנגבתה עדות מחוץ לתחום שיפוטם של בתי המשפט בישראל, מכוח כל אמנה, הסכם או דין, לצורך הליך פלילי בישראל, רשאי בית המשפט להתיר שפרוטוקול העדות שניתנה כאמור יוגש כראיה במשפט, ובלבד שבית המשפט ראה להנחת דעתו שיש סיבה מספקת להיעדרו של העד שהעיד לפי הפרוטוקול וכי לנאשם או לעורך דינו ניתנה הזדמנות לחקור את העד חקירה שכנגד בשעה שנגבתה העדות".

18. הפסיקה שעסקה בפרשנותו של סעיף 14, הציבה מספר תנאים לקבלת ראיה כאמור: **חיוניות העדות**

כראיה במשפט; העדות נגבתה מחוץ לתחום השיפוט של ישראל מכוח "אמנה, הסכם או דין"; קיימת סיבה מספקת להעדרו של העד; לנאשם או לעורך דינו ניתנה הזדמנות לחקור את העד חקירה שכנגד (ראו סעיף 2 להחלטת כב' השופט א. שהם בעניין גונן שגב הנ"ל).

19. תקנות העזרה המשפטית שהותקנו מכוח של חוק עזרה משפטית הנ"ל עוסקות בהיבט הפרקטי והפרוצדוראלי של גביית הראיות.

20. כך נקבע בסעיף 15 לתקנות עזרה משפטית מנגנון שיאפשר עדותו של עד שנמצא בארץ בהליך פלילי המתנהל בחוץ לארץ ולהיפך. זה לשון התקנה:

"ביקשו רשות מוסמכת, רשות מוסמכת זרה או בעל דין, שגביית עדות תיעשה באמצעות מערכת טלוויזיה סגורה בין - לאומית, רשאי בית המשפט לאשר זאת אם נעשו הסידורים כדי לאפשר את אלה:

(א) לבית המשפט ולבעלי הדין - לצפות בעד בכל מהלך העדות, לשמוע אותו ולהציג לו שאלות;

(ב) לנאשם - לשמור על קשר עם סניגורו, ולהציג שאלות לעד באמצעותו."

21. תקנה זו נמצאת בסימן 2 לתקנות אשר כותרתו "גביית ראיות". הלכה למעשה, תקנות 12 עד 15 מסדירות את האופן בו יש לבצע חיקור דין, גביית ראיות. מהתקנה עולה שבית משפט רשאי לאשר כי גביית עדות תיעשה באמצעות מערכת טלוויזיה סגורה מישראל למדינה הזרה. על פי הקבוע בתקנה זו, בקשה לגביית עדות כאמור יכול שתעשה לא רק על ידי רשות מוסמכת או רשות מוסמכת זרה אלא גם לבקשת בעל דין.

22. לצד האפשרות לחיקור דין בהתאם למנגנון הקבוע בחוק ובתקנות עזרה משפטית, פסיקת בית המשפט העליון הכירה בסמכות ובאפשרות לגבות עדות אף באמצעות ויעוד חזותי כאשר קיימת סיבה טובה המונעת הגעתו של העד לעדות בפני בית משפט בישראל. ראו לעניין זה פסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 7900/11 רייפמן נגד מדינת ישראל (פורסם בנבו ביום 11.2.13):

"אציין כי באשר לטענה בדבר עדות בויעוד חזותי (video conference), כשלעצמי סבורני כי ככל שההתפתחות הטכנולוגית המרשימה שאנו עדים לה מקרבת עדות כזו במהות לעדות בפני בית המשפט, כן יש מקום לאפשר את השימוש בה (ראו רע"א 3810/06 דורי נ ג דשטיין, פ"ד סב(3) 175 (2007) שהזכיר חברי, ובינתיים חלפו שש שנים ועמן עוד נפלאות טכנולוגיות; אך כמובן, השכל הישר מורנו כי זאת כאשר הטעם לאי בואו של העד אישית הוא ראוי. מכל מקום, זהו מן התחומים שמן הסתם עוד נראה בהם התפתחויות, עם הוירטואליה בל תאומן שלנגד עינינו כמעט מיום ליום, אשר אף ההדיט אינו יכול שלא להבחין בה."

23. עוד קודם לפסק דין בעניין רייפמן הנ"ל, בע"פ 440/87 נגד מדינת ישראל (20.3.89) נקבעו הנסיבות שיחשבו לסיבה מספקת לאי התייצבות עד לעדות בפני בית משפט בישראל:

"בלי למצות את רשימת המקרים, ניתן לומר, כי אם לא נענה העד הנמצא בחוץ-לארץ להזמנה; אם שוכנע בית המשפט, טרם שהוצאה ההזמנה, כי אין בכוונתו או אין ביכולתו של העד (מסיבות רפואיות, או אחרות) לבוא ארצה לעדות; או אם שוכנע בית המשפט כי בואו של העד לשם חקירה בארץ כרוך בקשיים אחרים שהינם רציניים בשבילו (ראה ע"א 84/51 [13], בעמ' 201) - כי אז רשאי בית המשפט להורות על חיקור דין במקום מושבו של העד. פירוש זה הוא שמתיישב עם שורת הצדק ועם צרכיו של ההליך הפלילי."

24. דומה שכל שהעדות מהותית והטכנולוגיה מתקדמת ומקרבת את העדות של מי שנמצא בחוץ לארץ לעדות בפני בית משפט, המבחן לסיבת אי הגעתו של העד לעדות בפני בית המשפט נעשה מרוכך וגמיש יותר. בהקשר זה ראוי להפנות להחלטה בעניין גונן שגב הנ"ל, שם נקבע כך: **"הצהרתו של עד כי אין בכוונתו או ברצונו להגיע לישראל, לצורך מתן עדות מספקת היא ואין בית-המשפט צריך להשתכנע כי בפי העד סיבה מספקת לעמדתו זו"** (ראו עוד: ת"פ (שלום ת"א) 6333/05 מדינת ישראל נ' רבין מיכל (נבו 08.05.2007); תפ"ח (חי') 40408-05-14 מדינת ישראל נ' בן שושן; ת"פ (י-ם) 835-04-17 מח"ש נ' אדם מיארה).

25. הנה כי כן, שתי אפשרויות לגביית עדותו של עד הנמצא בחוץ לארץ כאשר קיימת סיבה מספקת להנחת דעתו של בית המשפט לאי הגעתו לעדות באופן פיזי לבית משפט: **האחת**, גביית עדות על דרך של חיקור דין כפי שנקבע בחוק עזרה משפטית שתנאיו פורטו לעיל באריכות; **השנייה**, שמיעת עדותו של העד ממקום הימצאו של העד באמצעות ויעוד חזותי בתנאים שנקבעו בסעיף 15 לתקנות עזרה משפטית ובהתאם לכללים שהתגבשו בפסיקה.

26. האפשרות הראשונה איננה מעשית והמאשימה גם לא ביקשה לפעול בדרך זו. יש לציין שהבקשה גם לא הוגשה על ידי רשות מוסמכת. יתרה מזו, לטעמי, מבין שתי האפשרויות שצוינו לעיל, נראה שגביית עדות באמצעות ויעוד חזותי עדיפה, יעילה ותורמת להגעה לחקר האמת. שמיעת עדות בדרך זו תאפשר לנאשם להשתתף בהליך המשפטי כאשר האחרון שומע את הנאמר ורואה והנעשה באולם בית המשפט. גביית עדות על דרך זו מאפשרת לנאשם להשתתף בהליך ולב"כ לחקור את העד חקירה נגדית, כמעט בדומה לעד שמעיד בפני בית המשפט. משום כך **"מקרבת עדות כזו במהות לעדות בפני בית המשפט"**. על כן, יש מקום לאפשר שימוש בדרך זו.

מן הכלל אל הפרט

27. במקרה דנן מדובר בעד, אזרח ארצות הברית, שאמנם בעת האירוע שהה בארץ, אך לפי הצהרת התביעה עזב את הארץ וכעת מתגורר עם משפחתו בארצות הברית. בנוסף, התביעה הצהירה כי בשיחה עם מתלונן נמסר לה שנוכח העלויות הכרוכות בהגעה לארץ לצורך עדות, השהייה בארץ וכן מפאת נסיבות אישיות ומשפחתיות נוספות לא יוכל להגיע לעדות. בנסיבות אלה, סבורני כי הוכח שקיימת סיבה מספקת לאי הגעתו של העד לעדות בפני בית משפט.

28. העד שגביית עדותו בוועיד חזותי מבוקשת הינו המתלונן בתיק. משום כך, עדותו היא ראיה חיונית בהליך ויש להניח שמדובר בראיה מרכזית בתיק. עדותו של העד נדרשת לצורך הוכחת העבירה. דומה שעל נתונים אין מחלוקת בין הצדדים. לפיכך, אין מדובר בהוכחת עניין שולי, אלא מדובר בעדות חיונית.

29. באשר לטענות הנאשם; נוכח האפשרויות שהוזכרו בדין כמפורט לעיל, טענותיו של ב"כ הנאשם הן להעדר סמכות לגביית עדות בוועיד חזותי בהליך פלילי והן להעדר סמכות שיפוט על פי הסמכויות הקבועות בחוק בתי המשפט, אין בהן ממש. גם הטענה שגביית עדות בוועיד חזותי תפגע בהגנת הנאשם, איננה חזות הכל ומדובר בשיקול אחד מבין שיקולים נוספים. גם אם קיים חשש לפגיעה כאמור מדובר בפגיעה מידתית. זאת, מאחר שלנאשם ולב"כ עומדת האפשרות לשמוע את עדות העד ולחקור אותו חקירה שכנגד בדומה למצב בו העד היה מתייצב לעדות בפני בית המשפט.

30. נוכח כל האמור לעיל, בהתקיים התנאים הקבועים בתקנה 15, **אותם יהיה על המאשימה להסדיר**, הרי

שלטעמי לא תפגע זכותו של הנאשם להליך הוגן. מובן מאליו שהצדדים יוכלו להעלות טענותיהם בשלב הסיכומים לעניין משקלה של העדות.

31. נוכח כל האמור לעיל, אני נעתר לבקשת התביעה ומורה על שמיעת עדותו של המתלונן בוועוד חזותי. התביעה תדאג לסידורים המתאימים לשמיעת עדות בוועוד חזותי בהתאם לתקנה 15 לתקנות עזרה משפטית ותודיע על כך לבית המשפט בהקדם. כמו כן, התביעה תתייחס בהודעה שתגיש אם נדרש תיאום אחר, מבחינת מועד ושעת דיון בהתאם למקום הימצאו של העד בארצות הברית.

32. המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים.

ניתנה היום, י"ח שבט תשפ"ג, 09 פברואר 2023, בהעדר הצדדים.